

Kabinet Zaštitnika	020/241-642
Savjetnici	020/225-395
Centrala	020/225-395
Fax:	020/241-642
E-mail:	ombudsman@t-com.me www.ombudsman.co.me

Broj: 342/23

Podgorica, 29. decembar 2023. godine

DK/DK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 42/11, 32/14 i 21/17), nakon završenog ispitnog postupka po pritužbi XX u ime Nezavisnog udruženja sudskih vještaka Crne Gore, daje:

MIŠLJENJE

I UVOD

1. dr XX, u ime Nezavisnog udruženja sudskih vještaka Crne Gore, podnio je pritužbu, zbog diskriminacije po osnovu pripadnosti grupi u oblasti pravosuđa.

1.1. U pritužbi se, pored ostalog, ističe da su podnosioci pritužbe članovi Nezavisnog udruženja sudskih vještaka Crne Gore koji posjeduju sve potrebne licence i registrovani su za pružanje usluga sudskih vještaka. Njihovo poslovanje i angažman su najčešće vezani za sudske postupke, ali i za upravne postupke i postupanja pred raznim državnim organima i privrednim subjektima, čak i pred fizičkim licima. U sudskim postupcima, koji zauzimaju značajan dio njihovog angažmana, mogu biti angažovani na predlog advokata koji postupaju u tom sudskom postupku. Stoga inicijalni korak u određivanju vještaka je na strankama, a stranke najčešće imaju svoje advokate, te advokati u njihovo ime predlažu vještačenje i samog vještaka.

1.2. Dalje se ukazuje da je nesporna činjenica da sudije i tužioci podatke o vještacima nalaze u svojim rokovnicima, koje dobijaju od Advokatske komore Crne Gore, te bi stoga ti rokovnici trebali da sadrže podatke o svim licenciranim vještacima o kojima evidenciju vodi Ministarstvo pravde Crne Gore, no međutim, Advokatska komora je već uveliko pustila u promet i dostavila advokatima i drugim subjektima rokovnike za 2023. godinu, koji ne sadrže spisak svih licenciranih sudskih vještaka Crne Gore, pa tako na tom spisku nema članova ovog udruženja tj. podnosilaca pritužbe. U rokovniku su navedeni samo sudski

vještaci koji su članovi NVO Udruženje sudskih vještaka Crne Gore, a ne i ostali licencirani sudski vještaci, bilo da su članovi Nezavisnog udruženja sudskih vještaka Crne Gore ili ne. Ovakvim postupanjem podnosiocima pritužbe smatraju da se pričinjava i materijalna i nematerijalna šteta. Pojašnjavaju da je u rokovnike za prethodne godine, Advokatska komora uvrštavala cjelokupan spisak vještaka koji objavljuje Ministarstvo pravde. U odnosu na konkretnu stvar, podnosioci pritužbe su se prvo usmeno, a nakon toga pisanim putem obratili Advokatskoj komori ali ista nije otklonila posljedice.

II ISPITNI POSTUPAK

2. Postupajući po ovoj pritužbi, u cilju utvrđivanja pravno relevantnih činjenica i okolnosti, Zaštitnik je u skladu sa odredbom člana 35 Zakona o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore zatražio izjašnjenja od Advokatske komore Crne Gore.

2.1. U izjašnjenju se, u suštini, navodi da Advokatska komora Crne Gore ima saradnju sa Izdavačkom kućom »IngPro«, iz Beograda, kada je u pitanju izrada advokatskih rokovnika. Advokatska komora Crne Gore je nadležna da prilikom izrade rokovnika za narednu godinu, dostavi ovoj izdavačkoj kući ažurirani spisak advokata koji se vodi u AKCG.

2.2. Kod konkretnog problema, nastalog u izdanju rokovnika za 2023. godinu, a koji se tiče cjelokupnog spiska sudskih vještaka, koji je izostao iz izdanja za 2023. godinu, odnosno da se u rokovniku našao samo spisak članova NVO»Udruženje sudskih vještaka Crne Gore«, a ne i članova »Nezavisnog udruženja sudskih vještaka Crne Gore«, napominju da je do toga došlo, ne njihovom greškom, s obzirom da nijesu nadležni za taj dio, već izdavačka kuća preuzima podatke sa zvaničnih sajtova, a u konkretnom slučaju sa sajta Ministarstva pravde Crne Gore. Kako je u periodu prikupljanja podataka za izradu rokovnika za 2023. godinu, bio u toku hakerski napad na sajtove državne uprave, što je opštepoznata činjenica, tako je »Ing pro«, preuzeo podatke koji su tada bili dostupni, na sajtu Udruženja sudskih vještaka Crne Gore. Kada se gospodin X javio, i ukazao na problem, nije bilo moguće ispraviti rokovnike, obzirom da je cjelokupni tiraž već bio završen i podijeljen većini advokata. U svakom slučaju, razumiju problem koji je nastao, ponavljaju ne njihovom greškom, jer do sada nikada nijesu imali sličan problem. Takođe, obavještavaju da je u toku prikupljanje podataka za advokatski rokovnik za slijedeću godinu, zbog čega su i kontaktirali Ministarstvo pravde da provjere da li su podaci sa njihovom sajta tačni, a samim tim i upotrebljivi za novo izdanje rokovnika, kojom prilikom su dobili odgovor - savjet da se preuzmu podaci sa njihovog sajta, uz napomenu (kao što je to uvijek i rađeno) sa kojim danom je preuzet spisak, obzirom da se on mijenja na dnevnom ili nedjeljnom nivou, pa će iz tog razloga u budućim izdanjima, uz spisak vještaka i tumača, navoditi i link Ministarstva pravde Crne Gore, gdje se u svakom momentu može pronaći važeći ažurirni spiskovi.

III ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

3. Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka, pritužbe, dostavljenog izjašnjenja i pribavljene dokumentacije utvrđene su sljedeće činjenice i okolnosti relevantne za donošenje mišljenja:

3.1. Iz dopisa Nezavisnog udruženja sudskih vještaka Crne Gore, od marta 2023. godine proizilazi da se to udruženje pisanim putem obratilo Advokatskoj komori Crne Gore, zbog izostavljanja članova pomenutog Udruženja u rokovnike za 2023. godinu.

3.2. Iz saopštenja za javnost Nezavisnog udruženja sudskih vještaka Crne Gore od, 3. februara 2023. godine proizilazi da je to udruženje obavijestilo javnost o načinu postupanja Advokatske komore Crne Gore prema njima.

3.3. Iz saopštenja Nezavisnog udruženja sudskih vještaka Crne Gore, od 3. februara 2023. godine, proizilazi da je objavljen link sa spiskom članova ovog Udruženja koji se ne nalaze na spisku u advokatskim rokovnicima za 2023. godinu.

3.4. Iz advokatskog rokovnika za 2022. godinu na str.201-233 utvrđeno je da su članovi Nezavisnog udruženja sudskih vještaka Crne Gore pobrojani u dijelu Adresar sudskih vještaka.

3.5. Iz advokatskog rokovnika za 2023. godinu na str.203-214 utvrđeno je da članovi Nezavisnog udruženja sudskih vještaka Crne Gore nijesu pobrojani u dijelu Adresar sudskih vještaka.

3.6. Iz posljednjeg ažuriranog spiska¹ vještaka od novembra mjeseca 2023. godine koji je dostupan na zvaničnoj internet stranici Ministarstva pravde, utvrđuje se da su članovi Nezavisnog udruženja sudskih vještaka Crne Gore uvršteni na spisak.

IV RELEVANTNI PROPISI

4.1. Ustav Crne Gore:

„Član 8

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu.

Član 17 stav 2

Svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo.“

4.2. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda:

„Član 14.

---

¹ Dostupno na: <https://www.gov.me/dokumenta/3fa859c6-7eee-4871-87d1-967b9b29a861>

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.“

4.3. Zakona o sudskim vještacima ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16)

„Član 25

Registar sudskih vještaka i registar pravnih lica za vršenje vještačenja vodi Ministarstvo.

U registar sudskih vještaka unose se lični podaci o vještacima (ime i prezime, datum i mjesto rođenja), zvanje i oblast vještačenja, a u registar pravnih lica za vršenje vještačenja unose se podaci iz Centralnog registra privrednih subjekata, kao i lični i drugi podaci o vještaku koji je zaposlen u tom pravnom licu.

Lični podaci koji se unose u registre iz stava 2 ovog člana vode se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Bliži sadržaj, obrazac i način vođenja registara iz stava 2 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Član 26

Spisak vještaka i pravnih lica za vršenje vještačenja, na osnovu registra vještaka i registra pravnih lica za vršenje vještačenja, Ministarstvo dostavlja sudu, državnom tužilaštvu, odnosno drugom organu koji vodi postupak.

Spisak iz stava 1 ovog člana sadrži ime, prezime i adresu vještaka, odnosno naziv i sjedište pravnog lica, kontakt telefon i oblast vještačenja.“

4.4. Zakon o zabrani diskriminacije („Službeni list Crne Gore“ br. 46/10, 18/14 i 42/17):

„Član 2

Zabranjen je svaki oblik diskriminacije, po bilo kom osnovu.

Diskriminacija je svako pravno ili faktičko pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, promjeni pola, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji i/ili interseksualnim karakteristikama, zdravstvenom stanju, invaliditetu, starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugim ličnim svojstvima.“

4.5. Zakon o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br.42/11, 32/14, 21/17):

„Član 41

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje.“

V OCJENA ZAŠTITNIKA

5. Podnosioci pritužbe su, pored ostalog, ukazali na diskriminatorno postupanje po osnovu pripadnosti grupi prilikom upisa članova Nezavisnog udruženja sudskih vještaka Crne Gore u advokatske rokovnike za 2023. godinu. Nadalje je ukazano da se prije podnošenja pritužbe Udruženje obratilo Advokatskoj komori sa ciljem prevazilaženja konkretnog problema, a prevashodno da se povuku iz upotrebe nedistribuirani rokovnici i da se izvrši nova narudžba novih, sa izmijenjenim spiskom sudskih vještaka u kojem će stajati svi članovi ovog Udruženja, međutim, komora nije zauzela aktivan pristup u prevazilaženju nastale situacije.

6. Podnosioci pritužbe su dostavili rokovnike za 2020., 2022., i 2023. godinu iz kojih se moglo vidjeti da je grupa Nezavisno udruženja sudskih vještaka Crne Gore bila uvrštena u spisak vještaka za 2020., 2021., i 2022. godinu, ali da se ne nalaze na spisku vještaka za 2023. godinu u rokovnicima, koje je štampala Advokatska komora Crne Gore.

7. Zaštitnik podsjeća da Ustav Crne Gore zabranjuje svaku neposrednu ili posrednu diskriminaciju, po bilo kom osnovu, dok Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Zakon o zabrani diskriminacije sadrže otvorenu klauzulu osnova diskriminacije, odnosno ličnih svojstava po osnovu kojih je zabranjena diskriminacija. U konkretnom slučaju u pitanju je lično svojstvo koje se može podvesti pod osnov pripadnost grupi koji je prepoznat odredbom člana 2 stav 2 Zakona o zabrani diskriminacije.

8. U ispitnom postupku kod Zaštitnika, Advokatska komora je iskazala razumijevanje i nije opovrgla navode pritužbe ali je ukazala da je do sporne situacije došlo bez njihove greške, i da je u odnosu na štampu rokovnika zadužena izdavačka kuća "Ing pro" koja preuzima podatke sa zvaničnih sajtova, a u konkretnom slučaju sa sajta Ministarstva pravde Crne Gore. Međutim, kako je u periodu prikupljanja podataka za izradu rokovnika za 2023. godinu, bio u toku hakerski napad na sajtove državne uprave, tako je »Ing pro«, preuzeo podatke koji su tada bili dostupni na sajtu Udruženja sudskih vještaka Crne Gore.

9. Stalni sudski vještaci su kvalifikovani profesionalci koji na temelju svoga stručnog znanja na zahtjev pravosudnih ili upravnih i drugih organa, odnosno za potrebe postupaka pred pravosudnim i upravnim tijelima izrađuju vještački nalaz i mišljenje kada je to potrebno, radi utvrđivanja ili razjašnjenja činjenica koje se utvrđuju u postupku, a koje najčešće angažuju pravosudni i upravni organi na predlog advokata kao lica koja pružaju pravnu pomoć strankama.

10. Vještake postavlja i razrješava Komisija za vještake koju obrazuje ministar nadležan za poslove pravosuđa, a registar sudskih vještaka i registar pravnih lica za vršenje vještačenja vodi Ministarstvo. Bez obzira na činjenicu što je ažurirani spisak sudskih vještaka dostupan na zvaničnoj internet stranici Ministarstva pravde - u praksi, pravosudni i upravni organi do informacija o sudskim vještacima i njihovim kontaktima najčešće dolaze na osnovu informacija iz advokatskih rokovnika za tekuću godinu.

11. Iako Advokatska komora ne štampa sudsko-advokatske rokovnike, niti se na sajtu tog organa objavljuje konačan spisak sudskih vještaka, Komora je pri činjenici da je postojao hakerski napad na sajt Vlade Crne Gore, trebala da sa posebnom pažnjom prati izradu rokovnika. Stoga bi od značaja bila reakcija Komore usmjerena ka prevazilaženju nastale situacije.

12. Imajući u vidu sve navedeno, Zaštitnik utvrđuje da je došlo do nejednakog tretmana i daje:

P R E P O R U K U

ADVOKATSKOJ KOMORI CRNE GORE

- Da ubuduće sa posebnom pažnjom prate pravilnost izrade advokatskih rokovnika.

**ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Nerma Dobardžić Kurti**

Dostavljeno:

- *Podnosiocu/ima pritužbe;*
- *Advokatskoj komori Crne Gore;*
- *U spise predmeta.*